

S T A T V S M E D I O L A N E N S I S.

*Olim larif-
sime patuit.*

Ducatus Mediolanen-
sis olim latissime pa-
tuit. Nam Ioan. Ga-
leatius primus dux
à Wenceslao Impera-
tore dictus, accepit
nominatim has ur-
bes, regiones, pagos-
que; Brixiam, Bergo-
mum, Comum, No-
varam, Vercellas, Alexandriam, Dertonam,
Bobium, Placentiam, Rhegium, Parmam, Cre-
monam, Laudam, oppidaque conjuncta, Tri-
dendum, Cremam, Soncinum, Burmum, Bur-
gum Sancti Donini, Pontem Tremulum, Mas-
sam novam, Felicianum, cum oppido arceque
Arassi ac omni ejus jure in Astensi diocesi;
itemque Ceravallim, præterea Comitatus &
jurisdictiones ad sacrum Imperium spectantes;
aquas, stagna, torrentes, lacus, fluvios in iisdem
diocesibus; insuper Veronam, Vicentiam, Fel-
trium, Bellunum, Bassanum, cum territoriis;
Sarzanam, Laventinum, Carrariam, D. Ste-
phani castrum, & arces, oppida, pagosque dioc-
eseos Lunanæ omnes. Post annum etiam
c i c c c c x c v i i Comes Ticini Angleriaque
ac omnium oppidorum Verbani lacus ab eo-
dem Imperatore appellatus est. Idem ut Mar-
cariam & Cesacicum atque D. Michaelis oppi-
dum, Campanellumque Mantuano ademit, an-
no c i c c c c x c i x Pisas à Gerardo Apiniano
comparavit. Sed sub filio illius Ioanne Maria
magna commutatio facta. nam omnes fere ci-
vitates à diversis tyrannis invasæ, aut ad vete-
res dominos, aut denique in libertatem redie-
runt. Pisæ Florentinis venditæ, Verona Vi-
centiaque sese Venetis dederunt. Philippus
deinde Maria ditionem paternam in Lombar-
dia recuperavit, præter Bergomum & Brixia-
m. Sub Ludovico Cremona & Abduæ Gla-
rea ex fœdere contra Gallos icto Venetis ces-
sit. Ducatus Mediolanensis hodieque majorem
melioremque Lombardiæ partem occupat,
tam citra quam ultra Padum; fines habet à
Septentrione quidem ad Verbanum lacum,
(hodie *Lago maggiore*) Helvetios, qui Belinzo-
nam tenent ad vicinum fluvium, & alia oppida
juxta initium Verbani lacus sita, cum toto Lu-
gani lacu; ad principium vero Larii lacus, (hodie
Lago di Como) Rhætos. Ab occidente confinia
attingit Vallesia ultra fluvium Athisonem, &
confinia Ducatus Augustæ & Comitatus Ver-
cellarum juxta fluvium Sicciam, necnon &
Montisferrati fines. Ab oriente Bergomensen
agrum juxta Abduam fluvium, ab oppido Lec-
co usque ad Trozzum; Brixiensemque ab op-
Italia.

*Termini
hodierni.*

pido Covo vulgo nuncupato usque Calvato-
num, mediante Ollio fluvio. (manente sub Ve-
netorum ditione Cremæ territorio veluti insula
conclusa intra Mediolanensem statum) ac etiam
Mantuanum agrum & Sablonetæ: à meridie
denique Parmensem Ducatum, Pado intercur-
rente, videlicet à Casale majori Arenam usque,
& ab Arena Bobium: addo & partes Genuenses
aliosque imperiales feudatarios. Ambitu suo tre-
centa milliaria complecti dicitur. Hodie, ut
prodidit Guarinus, tantum decem civitates
complectitur, Mediolanum, Ticinum, Cremona-
nam, Laudam, Dertonam, Alexandriam, Co-
mum, Novaram, Bobium & Vigevanum.

Regio omnis multis fluminibus secatur, va-
riosque habet lacus; solum tritici fœcundissi-
mum, itemque optimi vini & omnis generis
fructuum feracissimum. Circa metropolim au-
tem tanta oryza copia crescit, ut pene fidem
superet, & quæ merito ubique maximi fit, & in
hoc farris genere passim nomen meruit. Cre-
monensis ager, & frumenti fertilis & vini & fru-
ctuum, lino autem inprimis abundat & melle.
Laudensis denique, secalis, milii, vini, lini & fru-
ctuum variorum ferax; & paluis adeo locuples,
ut ingens numerus armentorum ibi alatur.

Reditus annui hujus Ducatus amplissimi
sunt. nam superiori quoque seculo, ut Corni-
nus refert, Duces quotannis ad septingenta
millia ducatorum perceperunt: nunc autem
Rex Hispaniarum octingenta percipere dicitur,
præter exactiones multas, quæ extra ordinem
misera plebi imponuntur: tantaque est regio-
rum ministrorum crudelitas & avaritia, ut pro-
verbio in Italia locum dederit, In Sicilia quidem
ministros Regis arroderet, in Neapolitano au-
tem regno comedere, in Mediolanensi vero Du-
catu penitus devorare.

Fortissimus eques Guarinus ita annuos hujus
Ducatus reditus expressit: Hodierni (inquit) hu-
jus Status reditus annui, in diversis rebus con-
sistunt. Primo est Mensuaria, (ita dicta quia in
singulos menses solvitur pro rata portione) ni-
mirum trecenta milliaria coronatorum annua, quæ
solvuntur ab omnibus locis Status, tam eis quæ
in feudum concessa sunt, quam quæ immediate
Duci subsunt. Secundo Datia, quæ mercibus im-
posita sunt ad rationem antiqui valoris earun-
dem, octoni coronati in singulos centenos; &
redimuntur annuatim pro c x l mill. coronat.
Tertio vectigal salarium: non enim licet salem
exoticum invehere nisi iis qui licentiam à Ca-
mera pretio comparaverint, quam plerumque
redimunt ducentis triginta mill. coronat. Sunt
præterea Datia vini, farinae, carniū, sed aliis jam
diu oppignorata. De incertis non est opus di-
R cere;